

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра терапевтичної стоматології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор на науково-педагогічної роботи
Борис БУРЯЧКІВСЬКИЙ
01 вересня 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Індивідуальна гігієна порожнини рота. Сучасні матеріали,
методи та інструменти»**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 221 «Стоматологія»

Освітньо-професійна програма: «Стоматологія»

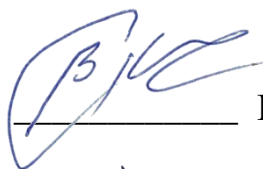
Програма вивчення навчальної дисципліни «Індивідуальна гігієна порожнини рота. Сучасні матеріали, методи та інструменти» складена на основі освітньо-професійної програми «Стоматологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 221 «Стоматологія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол № 10 від 27 червня 2024 року).

Розробники:

д.мед.н., проф. Скиба В.Я.
завуч кафедри, к.психол.н., доц. Коваль С.М.
к.м.н., доц. Герасимова І.В.
к.м.н., доц. Аксінорська О.І.
к.м.н., доц. Давіденко О.М.
к.м.н., доц. Жеребко О.М.

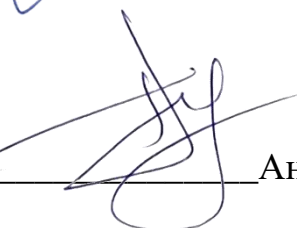
Програму обговорено на засіданні кафедри терапевтичної стоматології , протокол № 1 від 27.08.2024 р.

Зав. кафедри:

Василь СКИБА

Погоджено із гарантом ОПИ

Анатолій ГУЛЮК

Програму ухвалено на засіданні предметної циклової методичної комісії зі стоматологічних дисциплін Протокол № 1 від 30.08.2024

Голова предметної циклової методичної комісії

к.мед.н., доцент

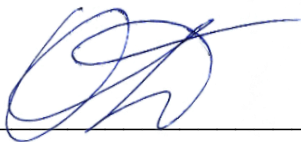
Володимир КРИКЛЯС

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Терапевтичної та дитячої стоматології

Протокол № 1 від “ 2 ” вересня 2024 р.

Завідувач кафедри

Оксана Денга

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь спеціальність, спеціалізація, вищої освіти	знань, рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»		<i>Денна форма навчання</i>
Кредитів: 3	Спеціальність 221 «Стоматологія»		<i>Вибіркова дисципліна</i>
Годин: 90	Рівень вищої освіти		<i>Рік підготовки: 4</i>
Змістових Розділів 1	другий (магістерський)		<i>Семестри IX, X</i>
			<i>Лекції (0 год.)</i>
			<i>Семінарські (30 год.)</i>
			<i>Практичні (0 год.)</i>
			<i>Лабораторні (0 год.)</i>
			<i>Самостійна робота (60 год.)</i>
			<i>у т.ч. індивідуальні завдання (0 год.)</i>
			<i>Форма підсумкового контролю – залік</i>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни, компетентності, програмні результати навчання.

Метою вивчення дисципліни «Індивідуальна гігієна порожнини рота. Сучасні матеріали, методи та інструменти» є здобуття теоретичних знань та формування практичних навичок обстеження пацієнта; вивчення етіології, патогенезу, клініки початкових форм карієсу, некаріозних уражень зубів, захворювань тканин пародонту; вміння аналізувати результати обстеження; проводити диференціальну діагностику і встановлювати попередній діагноз; визначати методику лікування, в тому числі проведення індивідуальної гігієни порожнини рота та вибір методів індивідуальної гігієни в залежності від стоматологічного стану; проводити первинну та вторинну профілактику найбільш поширених захворювань у клініці терапевтичної стоматології.

Завдання дисципліни «Індивідуальна гігієна порожнини рота»: вдосконалити знання для формування практичних умінь здобувачів використовувати обладнання, апарати та інструменти у практичній діяльності в стоматологічному кабінеті; вміти оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності та обмінюватись професійним досвідом. Сформувати у здобувачів професійні знання та навички з лікування та профілактики стоматологічних захворювань за допомогою індивідуальної гігієни порожнини рота.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами «Стандарту вищої освіти України» дисципліна «Індивідуальна гігієна порожнини рота. Сучасні матеріали, методи та інструменти» забезпечує набуття здобувачами наступних **компетентностей**:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і проблеми в галузі охорони здоров'я/ за спеціальністю «Стоматологія», у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації..

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11.Здатність працювати в команді.

ЗК 13.Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

СК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

СК 3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

СК 4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК 5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області.

СК 8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

СК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2)

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 3. Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за переліком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 4. Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 8. Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 10. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 11. Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- основні принципи організації охорони здоров'я України;
- принципи організації стоматологічної допомоги населенню;
- методи обстеження стоматологічного пацієнта, покази та протипокази до їх призначення;
- клінічні ознаки стоматологічних захворювань;
- методи профілактики основних стоматологічних захворювань;
- принципи проведення диференціальної діагностики стоматологічних захворювань;
- принципи та етапи лікування стоматологічних хворих;
- обладнання та інструментарій для проведення професійної гігієни порожнини рота;
- етапи проведення індивідуальної гігієни порожнини рота;
- сучасні матеріали, методи та інструменти для індивідуальної гігієни порожнини рота.

вміти:

- збирати анамнез;
- проводити загальний огляд та обстеження органів щелепно-лицевої ділянки;
- проводити клінічне обстеження стоматологічного пацієнта та аналізувати його результати;
- зіставляти клінічні прояви захворювань з результатами обстеження;
- проводити диференціальну діагностику стоматологічних захворювань;
- проводити обстеження згідно алгоритму. Запис зубної формули;
- заповняти карту епідеміологічного обстеження ВООЗ;
- визначати індекси гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона, Сілнес-Лоу,);
- володіти методами чищення зубів (індивідуальна гігієна, контрольоване чищення, професійна гігієна порожнини рота);
- призначати засоби гігієни порожнини рота залежно від стоматологічного

статусу;

- видалити зубні відкладення із застосуванням стоматологічних інструментів, ультразвуку;
- призначати засоби індивідуальної гігієни залежно від стоматологічного статусу ;
- користуватися діагностичною та лікувальною медичною апаратурою,
- вести медичну документацію стоматологічного кабінету;
- дотримуватися правил етики та деонтології у спілкуванні з пацієнтами, колегами, лікарями;
- дотримуватись правил техніки безпеки та охорони праці під час роботи.

3. Зміст навчальної дисципліни:

Тема 1. Поняття про індивідуальну та професійну гігієну порожнини рота. Роль гігієни порожнини рота в профілактиці основних стоматологічних захворювань. Класифікації предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота.

Тема 2. Механічні (основні) засоби гігієни порожнини рота: зубні щітки, флоси, міжзубні йоржики. Методики та правила чищення зубів в домашніх умовах.

Тема 3. Індексна система оцінки гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона, Сілнес-Лоу,).

Тема 4. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: зубні пасти, монопучок, суперфлос, шкребок для язика.

Тема 5. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: іригатори, ополіскувачі, для фарбування нальоту, жувальні гумки, дезодоранти для порожнини рота.

Тема 6. Особливості індивідуальної гігієни порожнини рота при захворюваннях тканин пародонту, ортодонтичному та ортопедичному лікуванні хворих.

Тема 7. Вирішення ситуаційних завдань: призначення предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота пацієнтам залежно від стоматологічного статусу.

4. Структура навчальної дисципліни:

Назви тем	Кількість годин					
	Усь ого	у тому числі				
		лекці ї	семін ари	практ ичні	лабо рато рні	СРЗ
Тема 1. Поняття про індивідуальну та професійну гігієну порожнини рота. Роль гігієни порожнини рота в профілактиці основних стоматологічних захворювань. Класифікації предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота.	10		2			8
Тема 2. Механічні (основні) засоби гігієни порожнини рота: зубні щітки, флоси, міжзубні йоржики. Методики та правила чищення зубів в домашніх умовах.	12		4			8

Тема 3. Індексна система оцінки гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона, Сілнес-Лоу,).	10		2			8
Тема 4. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: зубні пасти, монопучок, суперфлос, шкребок для язика.	12		4			8
Тема 5. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: іригатори, ополіскувачі, для фарбування нальоту, жувальні гумки, дезодоранти для порожнини рота.	14		6			8
Тема 6. Особливості індивідуальної гігієни порожнини рота при захворюваннях тканин пародонту, ортодонтчному та ортопедичному лікуванні хворих.	16		6			10
Тема 7. Вирішення ситуаційних завдань: призначення предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота пацієнтам залежно від стоматологічного статусу.	16		6			10
Разом	90		30			60

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

Лекційні заняття не передбачені.

5.2. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені

5.3. Тематичний план семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття про індивідуальну та професійну гігієну порожнини рота. Роль гігієни порожнини рота в профілактиці основних стоматологічних захворювань. Класифікації предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота.	2
2	Тема 2. Механічні (основні) засоби гігієни порожнини рота: зубні щітки, флоси, міжзубні йоржики. Методики та правила чищення зубів в домашніх умовах.	4
3	Тема 3. Індексна система оцінки гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона, Сілнес-Лоу,).	2
4	Тема 4. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: зубні пасти, монопучок, суперфлос, шкребок для язика.	4
5	Тема 5. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: іригатори, ополіскувачі, для фарбування нальоту, жувальні гумки, дезодоранти для порожнини рота.	6
6	Тема 6. Особливості індивідуальної гігієни порожнини рота при захворюваннях тканин пародонту, ортодонтчному та ортопедичному лікуванні хворих.	6
7	Тема 7. Вирішення ситуаційних завдань: призначення предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота пацієнтам залежно від стоматологічного статусу.	6
	Разом	30

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Поняття про індивідуальну та професійну гігієну порожнини рота. Роль гігієни порожнини рота в профілактиці основних стоматологічних захворювань. Класифікації предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота.	8
2.	Тема 2. Механічні (основні) засоби гігієни порожнини рота: зубні щітки, флоси, міжзубні йоржики. Методики та правила чищення зубів в домашніх умовах.	8
3.	Тема 3. Індексна система оцінки гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної, Гріна-Вермільона, Сілнес-Лоу,).	8
4.	Тема 4. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: зубні пасти, монопучок, суперфлос, шкребок для язика.	8
5.	Тема 5. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: іригатори, ополіскувачі, для фарбування нальоту, жувальні гумки, дезодоранти для порожнини рота.	8
6.	Тема 6. Особливості індивідуальної гігієни порожнини рота при захворюваннях тканин пародонту, ортодонтичному та ортопедичному лікуванні хворих.	10
7.	Тема 7. Вирішення ситуаційних завдань: призначення предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота пацієнтам залежно від стоматологічного статусу.	10
Разом		60

7. Методи навчання

Викладання вибіркової навчальної дисципліни «Індивідуальна гігієна порожнини рота. Сучасні матеріали, методи та інструменти» на *семінарських заняттях* забезпечується методичними розробками для кожного семінарського заняття, наочними засобами навчання для кожного заняття (презентації, відеолекції), інформаційним ресурсом кафедри, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Самостійна робота при вивченні вибіркової навчальної дисципліни забезпечується методичними розробками з самостійної роботи, наочними засобами навчання (відеолекції, презентації), інформаційним ресурсом кафедри, тематикою самостійних робіт, структурованими алгоритмами контролю вмінь.

Підсумковий контроль не проводиться, вивчення дисципліни завершується заліком на останньому семінарському занятті.

8. Форми контролю та методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:

методи: опитування, вирішення ситуаційної клінічної задачі;

максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

2. Оцінка практичних навичок та маніпуляцій з теми заняття:

методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок, ділова гра. максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.

Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на семінарському занятті

Оцінка	Структура оцінки поточної навчальної діяльності одного семінарського заняття
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в рольовій грі, впевнено демонструє практичні навички під час виконання лікарських маніпуляцій на фантомі, інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в рольовій грі, демонструє практичні навички під час виконання лікарських маніпуляцій на фантомі, інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє клінічне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено приймає участь в рольовій грі, демонструє практичні навички під час виконання лікарських маніпуляцій на фантомі, інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в рольовій грі, не демонструє практичні навички під час виконання лікарських маніпуляцій на фантомі, інтерпретації даних клінічного, лабораторних та інструментальних досліджень.

Підсумковий контроль: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав та захистив індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

Залік здійснюється: на останньому занятті до початку екзаменаційної сесії - при стрічковій системі навчання, на останньому занятті – при цикловій системі навчання. Оцінка за залік є середньоарифметичною за всіма складовими за традиційною чотирибальною шкалою і має величину, яка округлюється за методом статистики з двома десятковими знаками після коми.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у

таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет, спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Індивідуальна гігієна порожнини рота. Сучасні матеріали, методи та інструменти».
2. Методичні розробки для здобувачів для семінарських занять.
3. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь здобувачів.
4. Підручники та навчальні посібники.
5. Наукові роботи професорсько-викладацького складу кафедри та інших дослідників з проблем філософії та методології науки.
6. Збірник тестових завдань, електронний банк тестових завдань, ситуаційні завдання у складі методичних розробок для семінарських занять.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Поняття про індивідуальну гігієну порожнини рота.
2. Роль гігієни порожнини рота в профілактиці основних стоматологічних захворювань.
3. Класифікації предметів та засобів індивідуальної гігієни порожнини рота
4. Механічні (основні) засоби гігієни порожнини рота: зубні щітки, флоси, міжзубні йоржики.
5. Методики та правила чищення зубів в домашніх умовах
6. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: зубні пасти
7. Додаткові засоби гігієни порожнини рота:
8. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: монопучок
9. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: суперфлос
10. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: шкребок для язика
11. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: іригатори
12. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: ополіскувачі
13. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: для фарбування нальоту
14. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: жувальні гумки
15. Додаткові засоби гігієни порожнини рота: дезодоранти для порожнини рота
16. Індексна система оцінки гігієни порожнини рота (Федорова-Володкіної).
17. Індексна система оцінки гігієни порожнини рота (ГрінаВермільона).
18. Індексна система оцінки гігієни порожнини рота (Сілнес-Лоу).
19. Особливості індивідуальної гігієни порожнини рота при захворюваннях тканин пародонту.
20. Особливості індивідуальної гігієни порожнини рота при ортопедичному лікуванні хворих.
21. Особливості індивідуальної гігієни порожнини рота при ортодонтичному лікуванні хворих.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Практична пародонтологія: посібник: пер. 2-го англ. вид. / Кеннет Ітон, Філіп Овер; наук. ред. пер. Анатолій Борисенко. - К.: ВСВ «Медицина», 2023. - 312 с.
2. Біденко Н.В., Борисенко А.В., Васильчук О.В. та ін.. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної

атестації студентів 5 курсу за спеціальністю «Стоматологія». – Київ: Книга-плюс, 2017. – 408 с.

3. Періодонтологія і захворювання слизової оболонки рота: in 2 volumes: підруч. для мед. ун-тів, інст., акад. / Борисенко А.В., Линовицька Л.В., Несин О.Ф. та ін.; за ред. А.В. Борисенка, 2018. 624 с.
4. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в стоматології: навч. посіб. для мед. ун-тів, інст., акад. 2-ге вид. Рекомендовано Вченою радою НМАПО ім. П.Л. Шупика / Мазур І.П., Хайтович М.В., Голопихо Л.І., 2019. 376 с.
5. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: навч. посіб. для мед. ун-тів, інст., акад. стоматологіч. профілю. 2-ге вид., випр. Рекомендовано МОН та МОЗ / Скрипник І.М., Скрипников П.М. та ін., 2017. 224 с.
6. Стоматологічні захворювання: терапевтична стоматологія: підруч. для мед. ВНЗ І—ІІІ р.а. Затверджено МОЗ / А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, Л.В. Линовицька та ін.; за ред. А.В. Борисенка, 2017. 664 с.
7. Стоматологія: у 2-х кн. Кн. 2: підруч. для мед. ун-тів, інст., акад. 2-ге вид. Затверджено МОЗ / за ред. М.М. Рожка, 2018. 992 с.

Додаткова:

1. Борисенко А.В., Антоненко М.Ю., Сідельнікова Л.Ф., Мельничук Т.А. Нариси практичної пародонтології. – К.: ТОВ «Бібліотека «Здоров'я України» – Київ: «Бібліотека «Здоров'я України», 2017. — 348 с.
2. Біденко Н. В., Борисенко А. В., Васильчук О. В., Волинець В. М., Воловар О. С., Голубева І. М. та інші. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів 5 курсу за спеціальністю «Стоматологія». Київ, «Книга плюс», 2017.- 401 с.
3. Біденко Н. В., Борисенко А. В., Васильчук О. В., Волинець В. М., Воловар О. С., Голубева І. М. та інші. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів 5 курсу за спеціальністю «Стоматологія». Київ, «Книга плюс», 2018.- 448 с.
4. Інформаційно - освітнє середовище info.onmedu.edu.ua

13. Електронні інформаційні ресурси

1. <http://moz.gov.ua> – Міністерство охорони здоров'я України
 2. www.ama-assn.org – Американська медична асоціація / [American Medical Association](http://www.ama-assn.org)
- www.dec.gov.ua/mtd/home/ - Державний експертний центр МОЗ України
- Електронний каталог бібліотеки.
 - Інформаційно-довідникові джерела: енциклопедії, довідники, словники
 - Навчальні електронні видання і ресурси: посібники, що містять систематизований матеріал в рамках програми навчальної дисципліни.